

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Nye digte - 1841

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Nye digte - 1841", i Heiberg, Johan Ludvig: *Nye digte - 1841*, udg. af Klaus P. Mortensen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, cop. 1990, s. 175. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergjl05val-shoot-idm140194649608128/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Nye digte - 1841

- cieteter*: lærde selskaber. – *balsamere*: konservere (et lig). – *Hvor man ... Skole*: stående vending fra tidens debat om realundervisningen.
- 59 *gemeenlig*: som regel. – *Musernes Elv*: Muserne, som opr. er kildegudinder, er de 9 gudinder for kunst og videnskab i gr. mytologi.
- 60 *billigt*: rimeligt. – *Jesuitisme*: skinhellig moral, hvor målet helliger midlet. Jesuiterne: munkeorden, oprettet af den katolske kirke i forbindelse med modreformationen. – *Etetera*: lat. osv.
- 61 *capabelt*: i stand til. – *Sphære*: virkekreds. – *I Pantheisme ...*: jf. skildringen af panteismens fejltagelse i »Gudstjeneste«. – *forqvæler*: ødelægger. – *Luttring i Flammer*: renselse i skærsilden. – *væve*: vrøvle.
- 62 *Lod*: skæbne. – *Qvad*: digt.
- 63 *Inconsequens*: selvrmodsigelse.
- 64 *Zone*: lokalitet. – *sig skikke*: opføre sig.
- 67 *Et Navn er en Lyd*: skjult citat fra Goethes »Faust» I, hvor Faust siger til Grete (Margarete) i vers 3456-57: »Følelsen er alt, Navnet kun en Klang, en Røg, der ligger som Taage om Himmelgløden.» Se i øvrigt n.t. s. 70.
- 68 *det rette Swing*: tingenes egentlige beskaffenhed, sammenhæng. – *Lyder*: fejl. – *Skjelmer*: slyngler. – *helmer*: giver op.
- 69 *det Reale*: den materielle Virkelighed. – *smidsker til*: indynder sig hos. – *Fjante*: fjols.
- 70 *min sorte Kappe, Som Doctor Faust ...*: egl. Dr. Joh.F., tysk alkymist fra o. 1490-1539, som if. folkelig tradition indgik en pagt med djævelen; forlæg for Goethes »Faust» I-II (1808-32). Sammen med Hertz oversatte Heiberg et brudstykke af I del i 1832. Her sigtes der til det sted i »Faust» I, hvor Mefisto siger til Faust (vers 2065-66) i Heibergs oversættelse: »Vi brede Kappen ud; det er saa nemt, / Mig synes den Befordring er den bedste.» »Poetiske Skr.» bd. XI, 1862 s. 30.
- 71 *Skuespilleren*: formodentlig sigtes der til Heibergs samtidige, skuespilleren N.P. Nielsen, som H. havde et gammelt udestående med. – *Aske*: dødelige. – *røde Placater*: angiver at forestillingen er aflyst.
- 72 *Collegium*: ministerialkontor. – *Resolutionen*: beslutningen. – *Jupiter*: faderguden i rom. mytologi; modsvarer gr. Zeus. – *Mahomed*: profeten Muhammed, islams grundlægger. – *Brama*: skaberguden i hinduismen.
- 73 *Nathan den Vise*: den tolerante hovedperson i den tyske digter Lessings skuespil »Nathan der Weise», 1779, hvor den kristne, jødiske og islamske tro ses som ligeberettigede.
- 74 *notabene*: lat. vel at mærke.
- 75 *Piller*: stiklerier. – *Visker*: lussing. – *jeg er uforbederlig*: jeg kan ikke blive bedre. – *Recensenter*: anmeldere, kritikere. – *Skuspel*: tvivl, betænkelighed. – *Subject*: lat. emne eller person. – *gaaer ... rejct*: bliver forkastet, dumper. – *Tønt*: skade.
- 76 *Petrus*: lat. form af Peter, egl. sten, klippe. – *forskyldt*: være skyld i. – *Instrument*: jf. Mephistopheles' ord om digteren i 3. akt s. 60 f. – *Fusker*: dilet-